

Osnove ekonomije

3. predavanje – IU2

doc. dr. sc. Danijel Knežević, v. pred.

Ishod učenja 2: Ponuda i potražnja

Cijene goriva

- Što je uzrok promjene cijene goriva?

D

13.91

D
CLASS
PLUS

15.03

95

13.00

AUTOPLIN
LPG

7.18

8

Kada natočite 10 eura goriva...

...4 eura ste dali državi kroz trošarine,

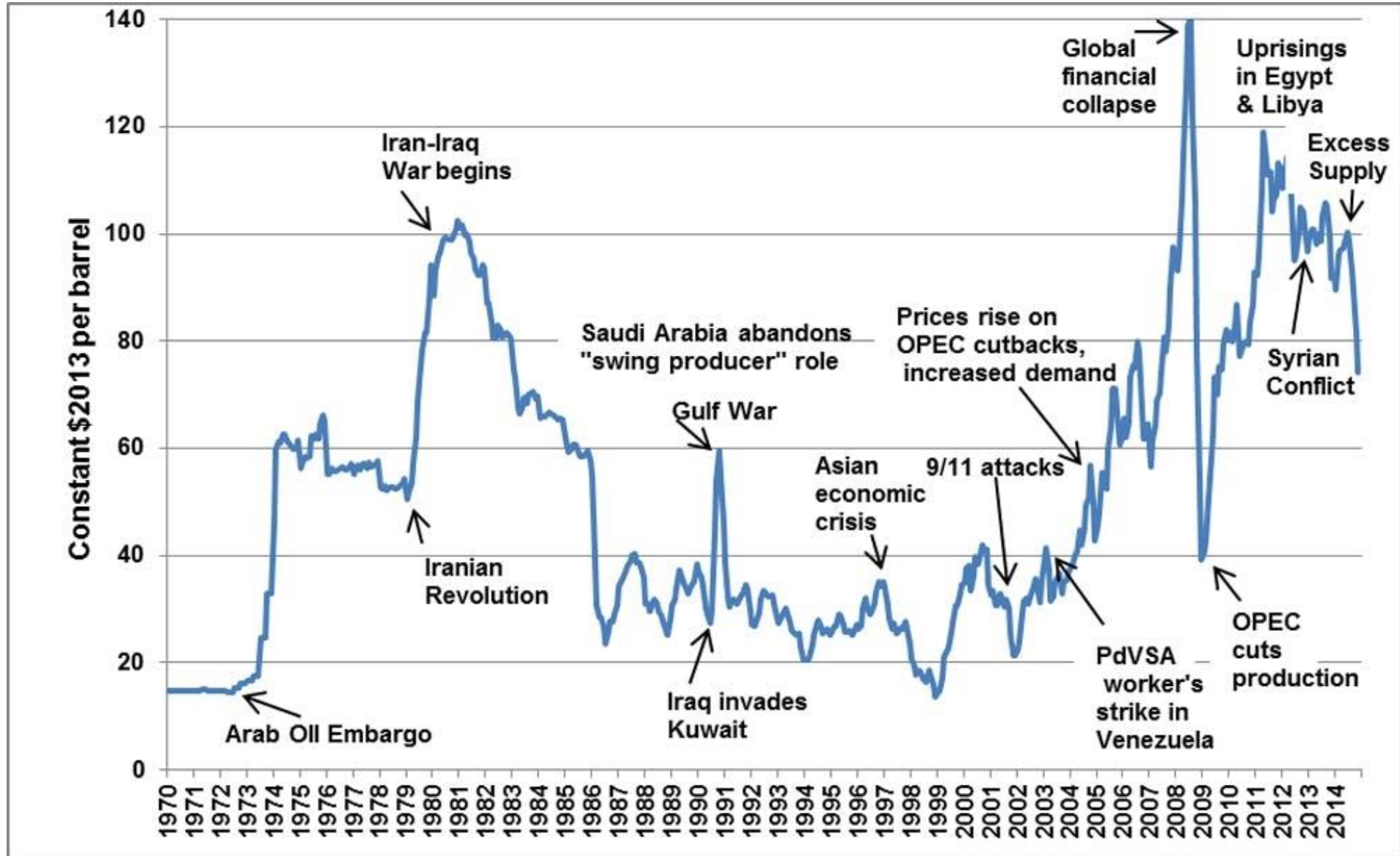
...2 eura ste opet dali državi kroz PDV,

...oko 1 eura ste platili usluge benzinske postaje,

...oko 3 eura ste platili samo gorivo.

Kretanje cijene nafte (WTI) u zadnjih 20 godina

Cijena (nafte) na tržištu ovisi o...

- Koliko su kupci spremni kupiti pojedinog dobra.
 - U razdobljima recesije pojedinci imaju manje raspoloživog dohotka pa kupuju manje – ako se dobro kupuje manje nego prije cijena mu se smanjuje.
- Koliko su proizvođači spremni ponuditi određenog dobra.
 - Ako proizvođači stave više pojedinog dobra na tržište, cijena...?
- Cijene mandarina? Automobila? Sata rada trgovca? Digitalnog marketingaša? Luke Modrića?

Potražnja

- Količina dobara i usluga koju su kupci spremni kupiti po određenoj cijeni.
- Ovisi o tržišnoj cijeni – što je veća cijena dobra na tržištu (a drugi čimbenici su ostali isti ☺), količina koju su kupci spremni kupiti je manja.
- Cijena dobra i potraživana količina su obrnuto proporcionalne veličine – kada jedna veličina raste, druga se smanjuje.
- To se događa iz dva razloga
 - Efekta supstitucije – kada cijena dobra raste, kupujemo zamjensko dobro.
 - Efekta dohotka – kada cijena dobra raste, a moj dohodak se ne mijenja – ostaje mi manje dohotka za potrošnju pa kupujem manje.

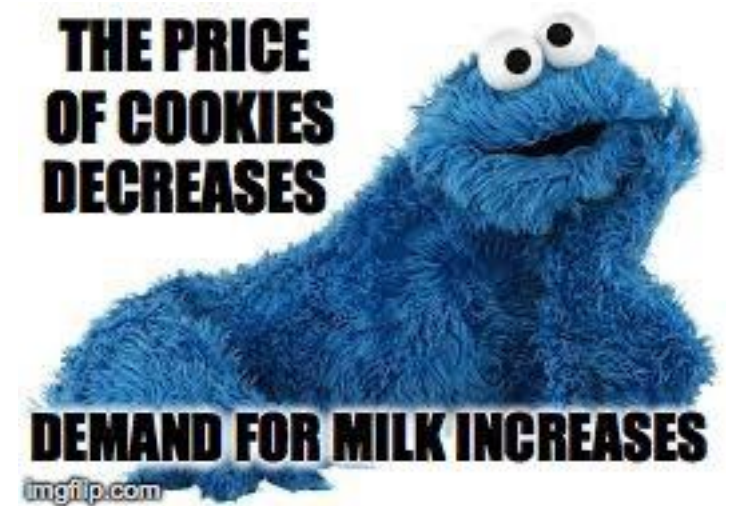

...a drugi su čimbenici ostali isti

- *Ceteris paribus* – latinska fraza koja nam govori da, kada promatramo neke varijable, sve su ostale varijable (čimbenici) nepromijenjeni.
- Da bismo mogli adekvatno ocijeniti neku varijablu i njen učinak, bitno je da su ostale varijable nepromijenjene.

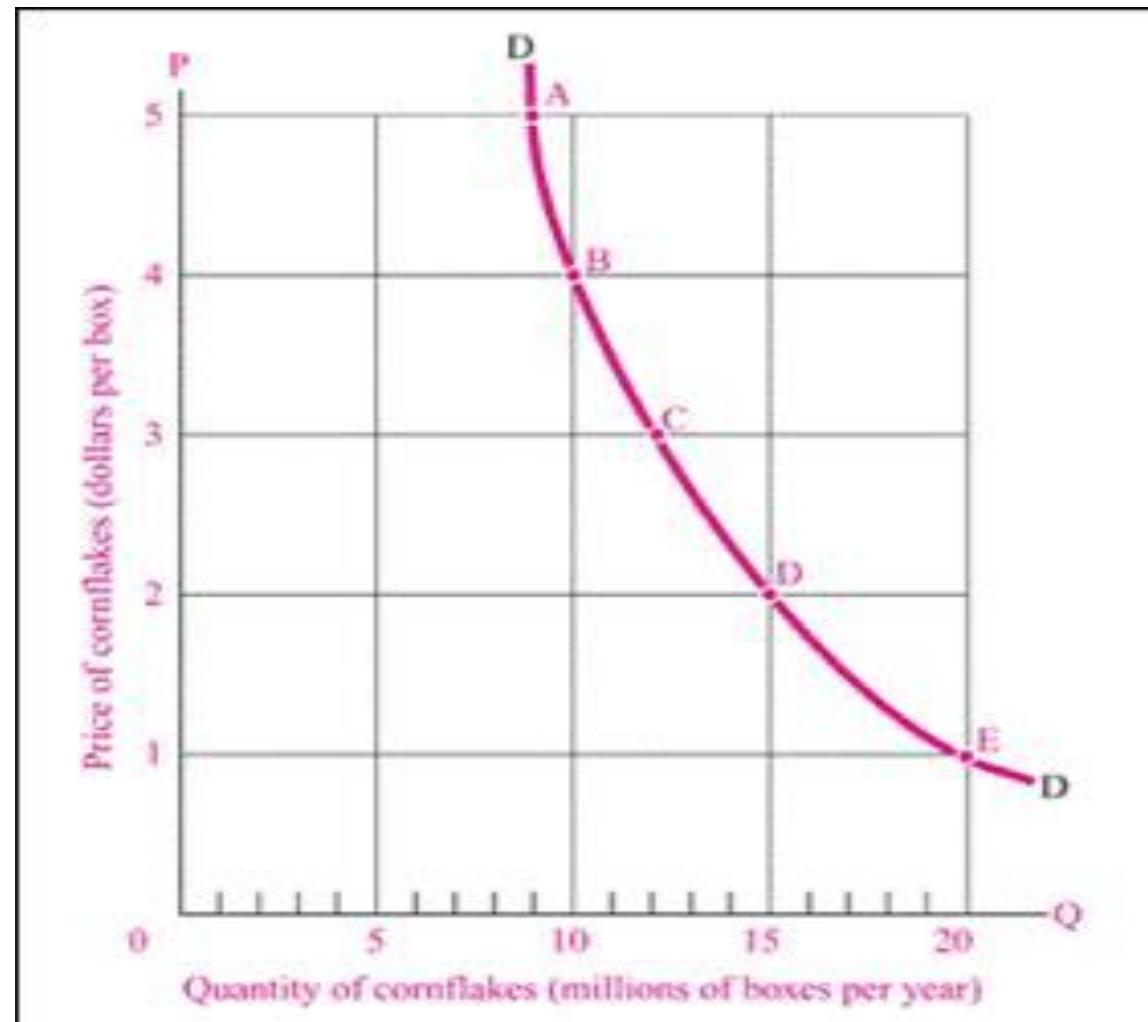
Čimbenici potražnje

- Prosječni dohodak potrošača
- Veličina tržišta
- Cijene povezanih dobara (supstituta i komplementa)
- Ukusi i preferencije
- Posebni utjecaji (npr. neki iznenadni događaji, poput poplava, visokih vrućina)

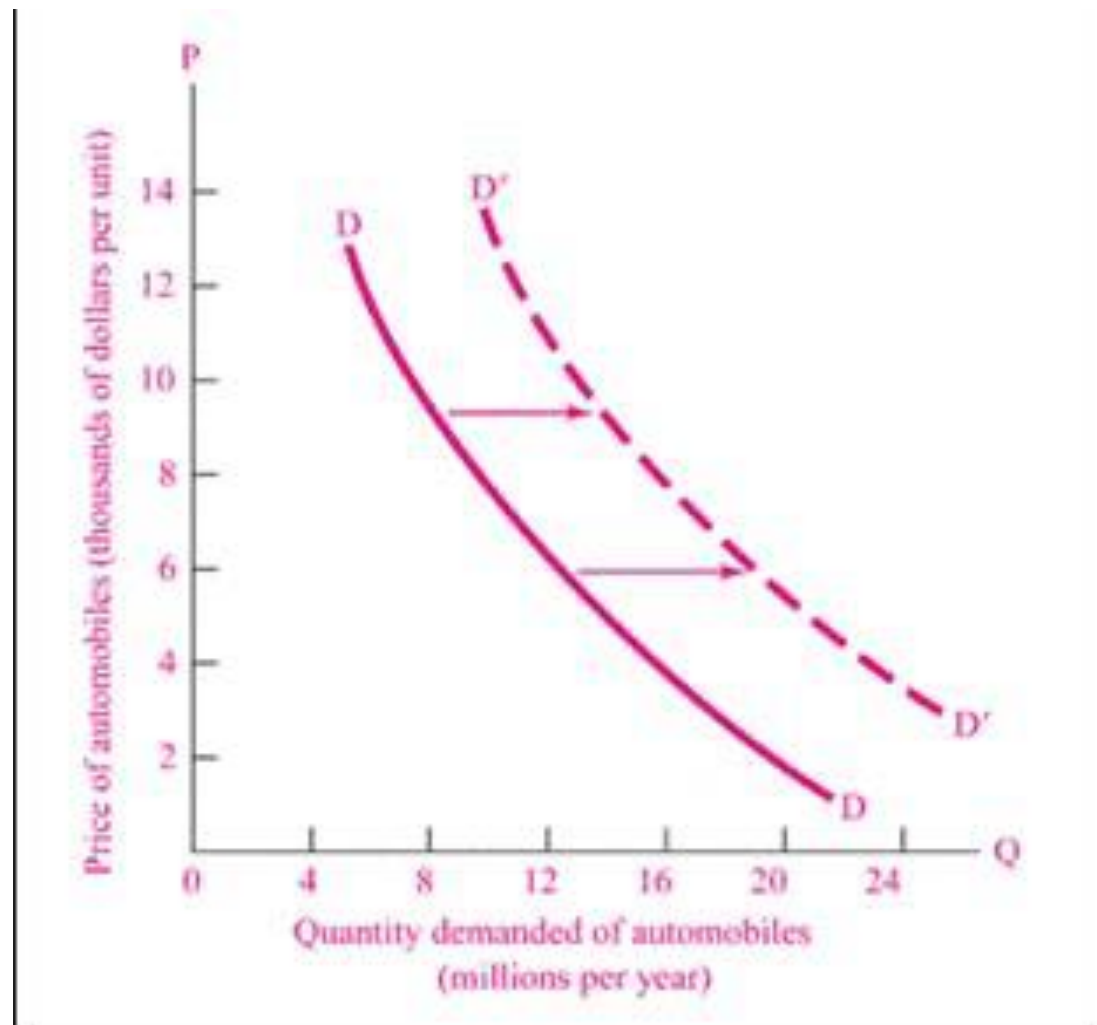
Krivulja potražnje

- Potražnja se označava slovom D.
- Na okomitoj osi se označava cijena (P) a na vodoravnoj osi označavamo količinu (Q).
- Krivulja potražnje ima negativan nagib, padajući iz smjera sjeverozapada prema jugoistoku (zakon negativno nagnute potražnje).

Pomak po krivulji i pomak krivulje potražnje

- Promijene li se tržišne cijene doći će do promjene tražene količine - grafički se to prikazuje kao pomak po krivulji potražnje.
- Promijene li se čimbenici potražnje pri danim cijenama doći će do pomaka krivulje potražnje.
- Poveća li se potražnja, njena krivulja će se pomjeriti udesno, a ako se potražnja smanji krivulja će se pomaknuti ulijevo.

Ponuda

- Količina dobara koju su proizvođači spremni ponuditi na tržištu.
- Ovisi o tržišnoj cijeni – što je veća cijena dobra na tržištu (a drugi čimbenici su ostali isti 😊), količina koju su prodavatelji spremni ponuditi je veća.
- Cijena dobra i potraživana količina su proporcionalne veličine – kada jedna veličina raste, druga raste.

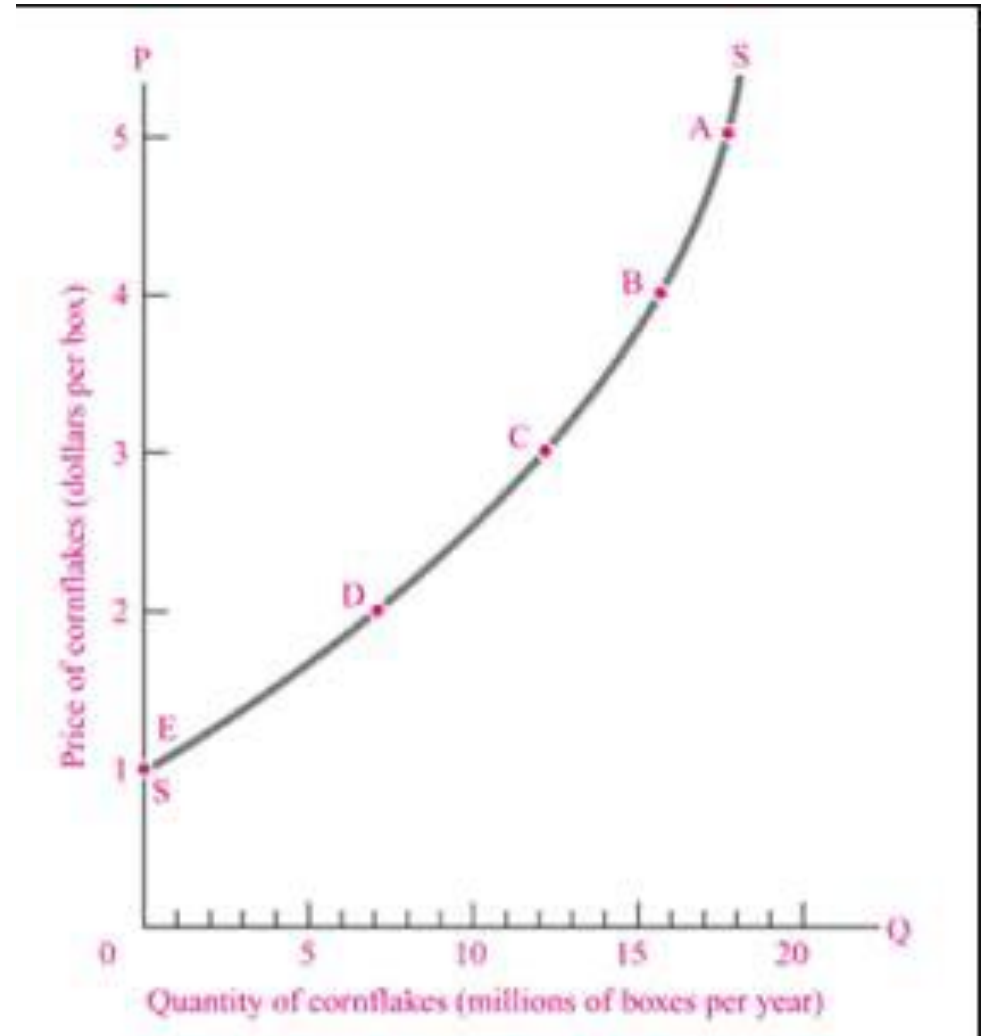

Čimbenici ponude

- Tehnologija
- Cijene inputa
- Cijene povezanih dobara
- Državne politike
- Posebni utjecaji

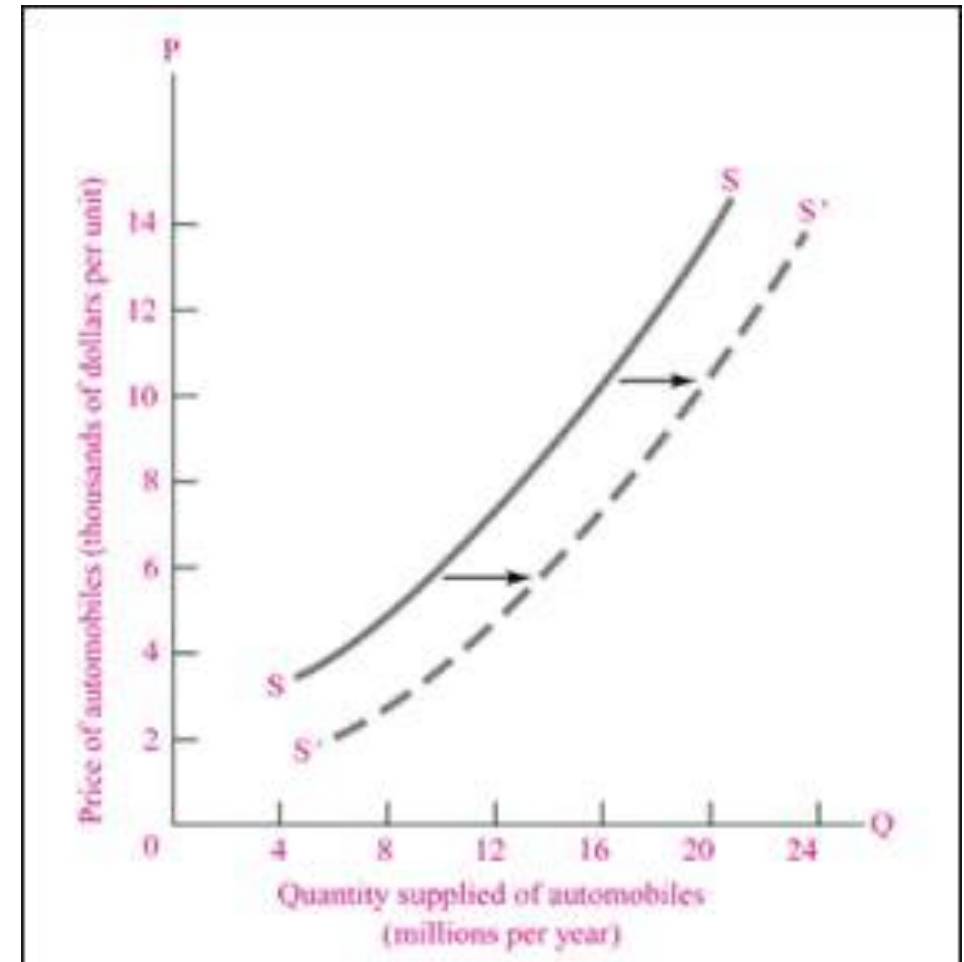
Krivulja ponude

- Ponuda se označava slovom S.
- Na okomitoj osi se označava cijena (P) a na vodoravnoj osi označavamo količinu (Q).
- Rastuća s lijeva na desno.

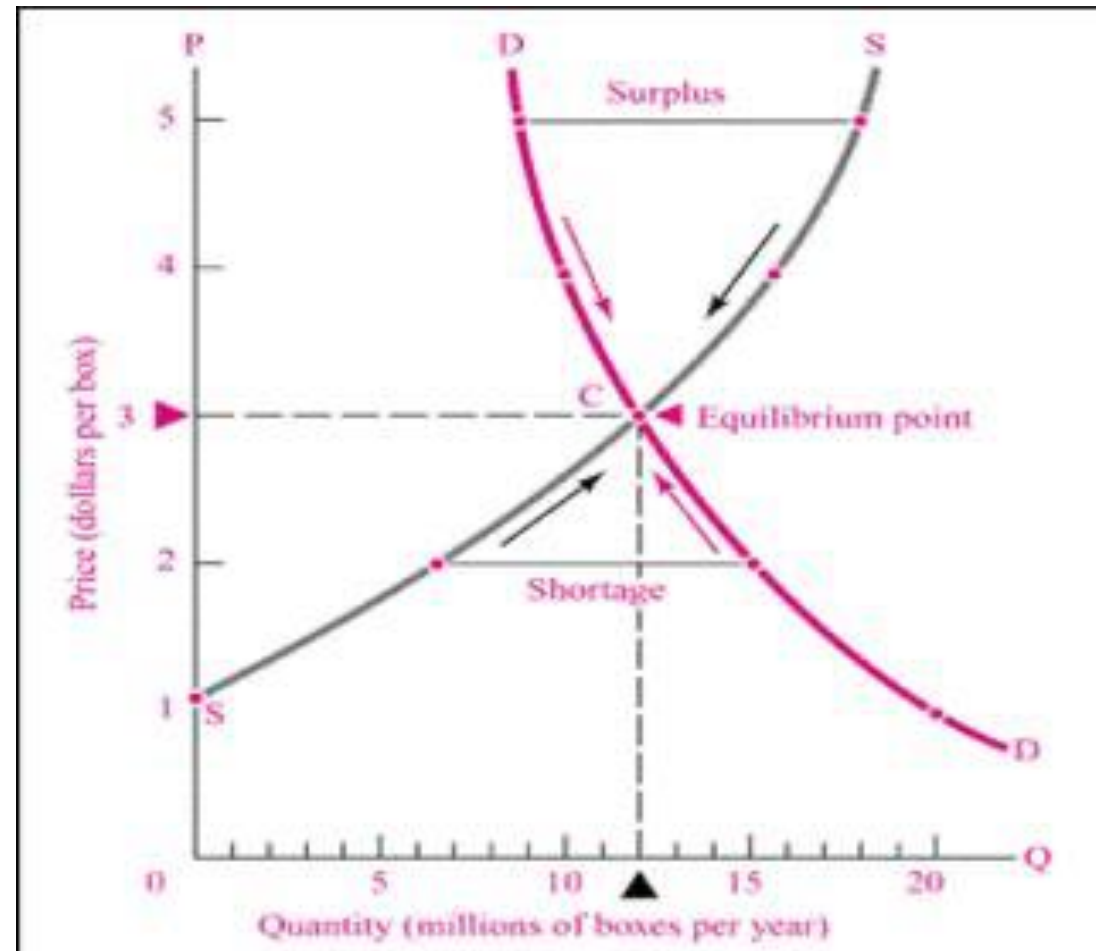
Pomak po krivulji te pomak krivulje ponude

- Promijene li se tržišne cijene doći će do promjene nuđene količine - grafički će se to prikazati kao pomak po krivulji ponude.
- Promijene li se čimbenici ponude pri istim cijenama doći će do pomaka krivulje ponude.
- Poveća li se ponuda, njena krivulja će se pomjeriti udesno, a ako se ponuda smanji njena krivulja će se pomjeriti ulijevo.

Tržišna ravnoteža

- Ako se na tržištu ponuda i potražnja izjednače dolazi do tržišne ravnoteže.
- U točki ravnoteže kupci su spremni kupiti onoliko robe koliko su prodavači spremni ponuditi.
- Uvjet tržišne ravnoteže: $S = D$
- Cijena koja se formira pri tržišnoj ravnoteži je ravnotežna cijena, a količina koja se prodaje pri toj cijeni je ravnotežna količina.

Tržišna neravnoteža

- Ako je ponuda veća ili manja od potražnje dolazi do tržišne neravnoteže.
- Ako je tržišna cijena veća od ravnotežne doći će do viška ponude.
 - Pri takvim cijenama sva se roba ne može prodati, pa se cijene moraju smanjiti.
 - Tržište kupaca.
- Ako je tržišna cijena manja od ravnotežne doći će do viška potražnje i rasta tržišnih cijena.
- Pri ravnotežnoj cijeni nema viškova ponude i potražnje pa se zato ona naziva i cijenom koja raščićava tržište.

Tržišni automatizam

- Tržište djeluje automatski prilagođavajući cijene i količine.
- Javi li se višak ponude prodavači trebaju sniziti cijene.
- Javi li se višak potražnje kupci trebaju ponuditi više cijene.
- Slobodno djelovanje tržišta kroz određivanje ravnotežne cijene obavlja alokaciju odnosno racioniranje oskudnih dobara i proizvodnih faktora.

Mini zadatak

- Ponuda i potražnja za čokoladom se mijenjala na sljedeći način:

Cijena (kn)	Ponuđena kol. (000 kom)	Potraživana kol. (000 kom)
10	25	7
9	23	9
8	19	11
7	14	14
6	8	18
5	3	24

1. Izvedite krivulju ponude i objasnite dobivenu sliku.
2. Izvedite krivulju potražnje i objasnite dobivenu sliku.
3. Utvrdite ravnotežnu cijenu i ravnotežnu količinu.
4. Koliko će se čokolade tražiti pri cijeni od 10 KN, a koliko pri cijeni od 5 KN? Koliko će se čokolade nuditi pri istim cijenama? Objasnite.

Sljedeće teme:

Tržišna ravnoteža.

Elastičnost ponude i potražnje.

Hvala na pažnji!